

Kriisimajoitustyöryhmä

loppuraportti

31.12.2013

Sisällysluettelo

Työryhmän ehdotus	1
Kriisimajoituksen järjestämisperiaatteet	1
Kriisimajoitukseen liittyvät toimenpide-ehdotukset	1
Yleinen toimenpide-ehdotus	2
Tehtäväksianto	3
Juridiset velvoitteet ja kriisimajoituksen käsitteen määrittely.....	4
Yleistilanne toukokuussa 2013	6
Selvitys majoituspalveluliikkeisiin sijoitettujen henkilöiden sosiaalisesta tilanteesta	7
Työryhmän käynnistämät välittömät toimenpiteet ja niiden vaikutukset	11
Ratkaisuehdotus kriisimajoituksen järjestämiseksi	14

Työryhmän ehdotus

Helsinki vastaa sosiaalihuollolle kuuluvasta lakisääteisestä kiireellisen asumisen järjestämisestä luomalla akuutteja hätätilanteita varten uuden, tarkasti rajatun, kriisimajoitusmallin. Uudistus toteutetaan siten, että majoituspalveluliikkeiden käyttöä vähennetään merkittävästi ja siirretään painopistettä vuokrasopimusperusteiseen asumiseen. Uudistuksen seurauksena vaikeassa tilanteessa olevien talouksien oikeusturva paranee, asunnottomuus vähenee ja samalla toimeentulotuen nettomenot pienevät merkittävästi verrattuna kesäkuun 2013 mukaisiin järjestelyihin.

Kriisimajoituksen järjestämisperiaatteet

1. Kriisimajoituksella tarkoitetaan sosiaalihuollon viimesijaista veloitetta kiireellisen asumisen järjestämiseen asunnon puutteesta johtuvassa akuutissa hätätilanteessa.
2. Kriisimajoitus on luonteeltaan päivystyksellistä ja kestää korkeintaan 30 vuorokautta.
3. Vain kriisimajoituksessa voi toimia ilman vuokrasopimusta. Kaikki muu asuminen perustuu vuokrasuhteeseen.
4. Kriisimajoitus on mahdollista toteuttaa joko päivystävässä asunnottomien palvelukeskuksessa tai hajasijoitetussa kriisimajoituskapasiteetissa.
5. Kriisimajoituksen ohjaus ja tarveharkinta on keskitettyä.

Kriisimajoitukseen liittyvät toimenpide-ehdotukset

1. Työryhmän käynnistämää keskitettyä toimintamallia jatketaan perustamalla kiinteistöviraston ja sosiaali- ja terveysviraston yhteinen operatiivinen ryhmä kriisimajoituksen ohjausta ja tarveharkintaa varten.
 2. Vahvistetaan asunnottomien palvelukeskuksen alkuperäistä päivystysroolia siten, että yksikön kriisimajoituskapasiteetti kasvaa nykyisestä 48 paikasta 100 paikkaan.
 3. Vähennetään täydentävällä toimeentulotuella rahoitettua majoituspalveluliikkeiden käyttöä 450 paikasta korkeintaan 100 hajasijoitettuun kriisimajoituspaikkaan.
-

4. Hankitaan 100 hajasijoitettua kriisimajoituspaikkaa siten, että valitulta kumppanilta edellytetään lisäksi valmiutta vuokra-asuntojen järjestämiseen asunnottomille yksityisiltä asuntomarkkinoilta.
5. Kriisimajoitussijoitukset muihin asumispalveluliikkeisiin lopetetaan ja käynnistetään välittömät neuvottelut täydentävällä toimeentulotuella sijoitettujen henkilöiden siirtämiseksi vuokrasopimuksen piiriin.

Yleinen toimenpide-ehdotus

Perustetaan vuoden 2014 ajaksi työryhmä, jonka tehtävänä on koordinaoida kriisimajoitustyöryhmän, erityisryhmien asumistyöryhmän ja asunnottomuustyöryhmän toimenpide-ehdotusten toteutumista.

Tehtäväksianto

Kaupunginjohtaja asetti 30.4.2013 johtajistokäsittelyssä kriisiasumistyöryhmän. Juridisen analyysin jälkeen työryhmä muutti nimensä kriisimajoitustyöryhmäksi. Työryhmän tehtävänä oli laatia nopea arvio kriisimajoituksen tarpeesta ja majoituspalveluliikkeisiin sijoitettujen henkilöiden sosiaalisesta tilanteesta. Työryhmän tehtäväksi tuli koordinoida välittömiä toimenpiteitä, joilla irtaudutaan majoituspalveluliikkeiden käytöstä ja siirrytään huoneenvuokralain mukaisiin ja muihin tarvittaviin järjestelyihin.

Kriisimajoitusryhmän päätavoitteena oli suunnitella kriisimajoituksen ja pysyvän asumisen välinen työnjakomalli sekä luoda hallintokuntarajat ylittävät toimintakäytännöt prosessien hallitsemiseksi.

Työryhmän puheenjohtajana toimi johdon erityisasiantuntija Paavo Voutilainen talous- ja suunnittelukeskuksesta. Työryhmän jäseninä olivat osastopäälliköt Markku Leijo kiinteistövirastosta, Pia Sutinen ja Hannu Juvonen sosiaali- ja terveystieteiden keskuslaitoksesta sekä asunto-ohjelmapäällikkö Mari Randell talous- ja suunnittelukeskuksesta, joka toimi myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmä kokoontui yhteensä 12 kertaa.

Työryhmän kanssa samanaikaisesti on työskennellyt erityisryhmien asumiseen laajemmin keskittynyt työryhmä sekä asunnottomuuden vähentämisen toimenpiteisiin keskittynyt työryhmä. Työryhmien työssä on tarpeellisin osin pyritty huomioimaan työryhmien työskentelyn rajapinnat.

Juridiset veloitteet ja kriisimajoituksen käsitteen määrittely

Työryhmä teki kaupunginkanslian oikeuspalveluiden kanssa yhteistyötä määriteltäessä kaupungin veloitteita.

Perustuslain 19 § 4 momentissa on säädetty julkisen vallan tehtäväksi edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.

Laissa asunto-olojen kehittämisestä (29.11.1985/919) todetaan, että kunnan on luotava alueellaan yleiset edellytykset asunto-olojen kehittämiselle. Tämä tulee tehdä siten, että toimenpiteet suunnataan erityisesti asunnottomien ja puutteellisesti asuvien asumisolojen parantamiseen. Kunnan tulee kehittää asunto-oloja alueellaan siten, että sellaiselle asunnottomaksi joutuneelle kunnan jäsenelle, joka ei ilman kohtuuttomia vaikeuksia kykene asuntoa omatoimisesti hankkimaan, voidaan järjestää kohtuulliset asumisolot.

Asunnon järjestäminen kunnan asukkaille on kunnan yleinen tehtävä, jota tulkitaan siten, että vastuu kuuluu ensisijaisesti kunnan asuntoviranomaisille. Vastaavasti sosiaalihuollon ensisijainen tehtävä on vastata asumista tukevien sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Tuleva uusi sosiaalihuoltolaki tulee edelleen vahvistamaan tätä perustyönjakoa asuntoviranomaisten ja sosiaalihuollon välillä.

Perustuslaki ja laki asunto-olojen järjestämisestä eivät kuitenkaan takaa yleistä subjektiivista oikeutta asumiseen. Erityissäännösten nojalla subjektiivinen oikeus kuitenkin säädetään lastensuojelun tarpeessa oleville nuorille, vaikeavammaisille ja eräissä tapauksissa mielenterveyspotilaille.

Perustuslain 19 § 1 momentin takaama, ihmisarvoisen elämän vaatima, välttämätön huolenpito edellyttää joissakin tilanteissa myös asumista turvaavia toimenpiteitä, jotka ovat subjektiivisten oikeuksien luonteisia. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksessä (269/4/99) todetaan, että tilanteissa, joissa henkilö on vailla vakinaista asuntoa ja hänen olosuhteensa edellyttävät kiireellisen asumisen järjestämistä, syntyy kunnan sosiaalihuollolle velvoite järjestää majoitus viimesijaisen toimeentulotuen tai sosiaalihuoltolain (17.9.1982/710) mukaisen asumispalvelun avulla. Sosiaalihuollon velvoite kiireellisen asumisen järjestämiseksi koskee kunnan asukkaiden lisäksi myös muita kunnassa olevia henkilöitä asuinpaikkaan, kansalaisuuteen ja ikään katsomatta.

Sosiaalihuollon velvoite kiireellisen asumisen järjestämiseen toteutetaan Helsingissä kriisimajoituksena. Työryhmä tarkoittaa kriisimajoituksella viimesijaista ratkaisua asunnon puutteesta johtuvassa akuutissa hätätilanteessa. Kriisimajoitus on luonteeltaan päivystyksellistä ja lyhytaikaista. Kunnan järjestämässä asumisratkaisuihin vain kriisimajoituksessa jatkossa voidaan Helsingissä toimia ilman huoneenvuokralain edellyttämää vuokrasopimusta.

Vahvistaakseen kriisimajoittamisen ja varsinaisen asumisen välistä erottelua työryhmä päätti muuttaa nimensä kriisiasumistyöryhmästä kriisimajoitustyöryhmäksi. Samalla työryhmä korosti rajattua tehtäväänsä, jonka mukaisesti työryhmän ehdotukset pitäytyvät akuutin asumiskriisin ratkaisussa. Työryhmä kuitenkin korostaa, että erityisryhmien asumista ja asunnottomuutta käsittelevien työryhmien toimenpideehdotuksia tulee seurata yhdessä kriisimajoitustyöryhmän toimenpideehdotusten kanssa.

Yleistilanne toukokuussa 2013

Tärkeä syy työryhmän perustamiselle oli tarve hallita jatkuvasti kasvavia majoituspalveluliikkeiden käytön kustannuksia. Majoituspalveluliikkeiden käyttö oli kasvanut merkittävästi vuodesta 2010 lähtien. Järjestelyyn sovelletaan lakia majoitus- ja ravitsemustoiminnasta ja taloudet majoitetaan yksittäisin maksusitoumuksin ilman huoneenvuokralain edellyttämää vuokrasopimusta. Tämä merkitsee, että majoitusliikkeiden kustannukset katetaan lähes pelkästään täydentävällä toimeentulotuel- la.

Taulukko1. Kriisimajoittamiseen käytetyt täydentävän toimeentulotuen kustannukset vuodesta 2010 vuoden 2013 huhtikuuhun asti.

Vuosi	Kustannukset
2010	2,9 miljoonaa
2011	4,7 miljoonaa
2012	6,4 miljoonaa
2013/I-IV	2,4 miljoonaa, 1. neljännesvuosi

Täydentävän toimeentulotuen kustannukset kasvoivat edelleen vuoden 2013 ensimmäisten kuukausien aikana. Toukokuussa tehdyn arvion mukaan kustannukset uhkasivat vuositasolla ylittää 10 miljoonan euron rajan.

Toukokuun lopussa Helsingillä oli käytössä yhteensä n. 550 kriisimajoituspaikkaa. Näistä n. 450 paikkaa oli yksityisillä majoituspalveluliikkeillä 25 eri toimijalla. Kaupungin omassa hallinnassa oli n. 100 paikkaa, joi- hin kuuluivat Hietaniemenkadun palvelukeskuksen 48 päivystyspaikkaa sekä 52 hajapaikkaa Hopeatiellä, Junailijankujalla ja Loviisankadulla.

Kustannusten kasvun ohella työryhmän välitön havainto oli, että kokonaiskuvan saaminen tilanteesta oli erittäin hankalaa, koska kriisimajoituksesta päättäminen oli sosiaali- ja terveystoiminnassa hajautunutta ja sijoituskriteerit vaihtelivat. Lisäksi kävi ilmi, että sosiaali- ja terveystoiminnasta ja kiinteistöviraston välillä ei ollut selkeitä työkäytäntöjä kriisimajoituksessa olevien tilanteen kartoittamiseksi ja pysyvän asunnon etsimiseksi. Huolestuttavaa oli, että kriisiasumisajat olivat pitkittyneet joilla- kin kotitalouksilla jopa kahden vuoden mittaisiksi.

Tilannekuvan täsmentämiseksi työryhmä käynnisti selvitykset majoituspalveluliikkeisiin sijoitettujen henkilöiden sosiaalisesta tilanteesta.

Selvitys majoituspalveluliikkeisiin sijoitettujen henkilöiden sosiaalisesta tilanteesta

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksessa aloitettiin välittömästi toukokuussa selvitysten laatiminen majoituspalveluliikkeisiin sijoitettujen kotitalouksien sosiaalisen tilanteen kartoittamiseksi. Selvitykseen otettiin 197 kotitalouden otos kriisimajoitetuista kotitalouksista. Syksyllä tehtiin vielä toinen selvitys kriisimajoituksessa toistaiseksi asuvien tilanteen kartoittamiseksi. Tämä selvitys käsitti yhteensä 140 kotitaloutta. Tähän työryhmän loppuraporttiin on tiivistetty näiden kahden selvityksen keskeiset tulokset.

Selvitysten perusteella voidaan todeta, että kriisimajoituksen tarve painottuu yhden hengen kotitalouksiin, mutta myös lapsiperheiden osuus on merkittävä. Yhden hengen kotitalouksia on noin 60 prosenttia. Lapsiperheitä kotitalouksista on noin kolmannes ja loput kotitalouksista ovat avo- ja aviopareja.

Yksinasuvista osalla on yhteishuoltajuus eli asuntoratkaisuissa tulee huomioida myös lapset. Pääsääntöisesti perheissä oli yksi lapsi (50-60 % lapsiperheistä). Noin 60 prosenttia lapsista on sen ikäisiä, että ovat joko koulussa tai päivähoitossa. Lastensuojelun asiakkuus on noin kolmanneksella perheistä.

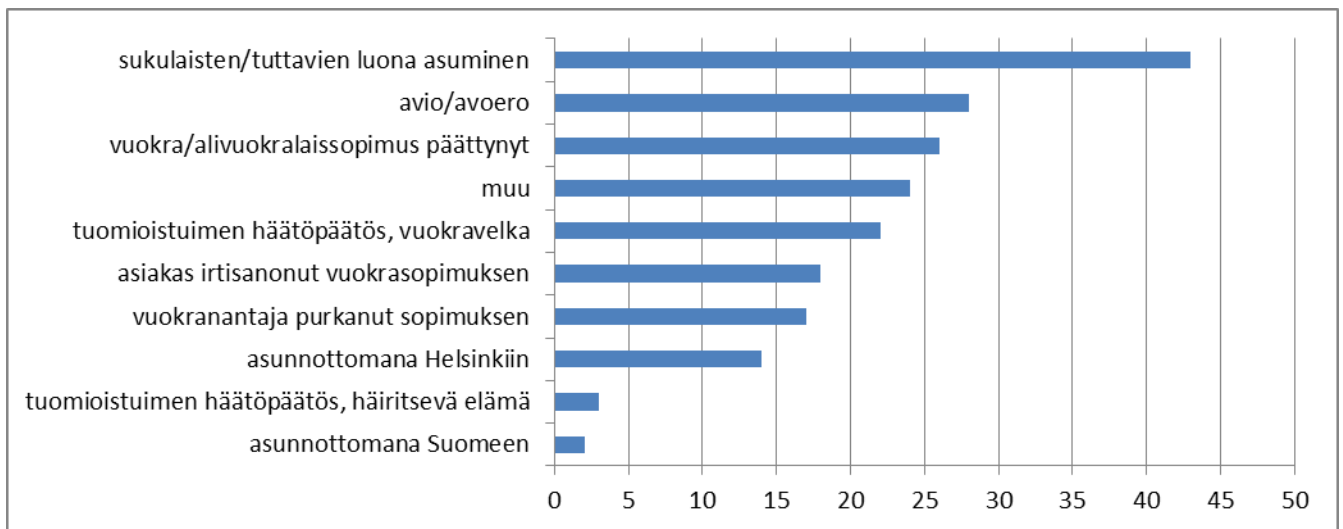
Suomenkielisiä kotitalouksia on kriisimajoitetuista noin reilu kolmannes. Vieraskielisistä kotitalouksista suurin ryhmä on somalin-kieliset, joita on noin kolmannes kaikista kotitalouksista. Noin puolet kotitalouksista on maahanmuuttajataustaisia, joilla on pysyvä oleskelulupa Suomeen.

Pääsääntöisesti (80-90 %) kotitaloudet ovat olleet Helsingissä yli 12 kuukautta. Tarkasteltaessa kotitalouksia päämiehen iän mukaan joukko jakautuu melko tasaisesti kaikkiin tarkasteltuihin ryhmiin (alle 25 v., 25-29 v., 30-39 v., 40-65 v.). 65 täyttäneitä ei kriisimajoitettuna ollut kuin yksittäistapauksia.

Kriisimajoituspäätöstä tehtäessä vuokravelkoja ei kotitalouksien osalta oltu systemaattisesti selvitetty. Ensimmäisessä kartoituksessa 61 prosentin osalta tilannetta ei tiedetty, toistaiseksi majoitettujen osalta luku oli pienempi, 17 prosenttia. Noin viidenneksellä tiedettiin olevan vuokravelkaa. Tyypillisin velan määrä oli ensimmäisessä selvityksessä 2 500-5 000 euroa ja toistaiseksi majoitettujen osalta hieman pienempi eli 500-2 500 euroa. Valtaosalle vuokravelkaisista

kotitalouksista ei oltu tehty suunnitelmaa vuokravelan lyhentämiseksi.

Pääasiallisesti kriisiasuntoon on tultu sukulaisten ja tuttavien luona asumisen epäonnistuttua. Kriisiasumisen tarpeessa näkyy sekä asuntomarkkinoiden kitka ja edullisten vuokra-asuntojen puute että erilaiset arjenhallintaa liittyvät ongelmat. Maahanmuuttajien suuri määrä kertoo myös syrjinnästä asuntomarkkinoilla sekä Helsingin vetovoimasta muualla Suomessa asuvien maahanmuuttajien joukossa. Osasyynä maahanmuuttajien suureen määrään on myös yksityismajoituksen yleistymisen maahanmuuttajien asumismuotona.

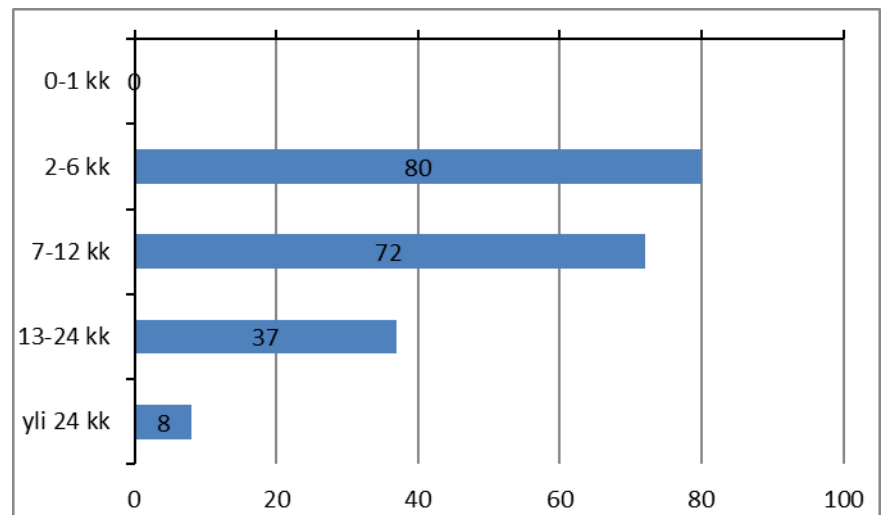
Kuva 1. Asunnottomuuden syyt / perustelut kriisimajoitukselle. Lähde: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvitys työryhmälle.

Selvityksen perusteella voidaan todeta, että sukulaisten ja tuttavien luona asuminen ja tilanteen kriisiytyminen on pääasiallisen syy, jonka perusteella sosiaalityöntekijät ovat asuttaneet kotitalouksia tilapäisesti. Avio/avoeron vuoksi kriisimajoitukseen joutuneiden suuri määrä selittyy lähinnä Helsingin vaikeasta asuntotilanteesta erityisesti pienten vuokra-asuntojen osalta. Vuokra- tai alivuokralaissopimuksen päättyminen määräaikaikaisuuden tai irtisanomisten kautta on erityisesti vapaarahoitteisen asuntokannan asukkaiden haasteena.

Mikäli kotitalouden edellinen asuminen on päättynyt irtisanomiseen vuokranantajan taholta, on kyse joko tukea tarvitsevista kotitalouksista tai omistaja on ottanut asunnon omaan käyttöön / myynyt sijoitusasunnon. Asumisen kriisiytymisen myötä ongelmana ei ole vain uuden asunnon löytäminen vaan kotitaloudet tarvitsevat tukea arjen

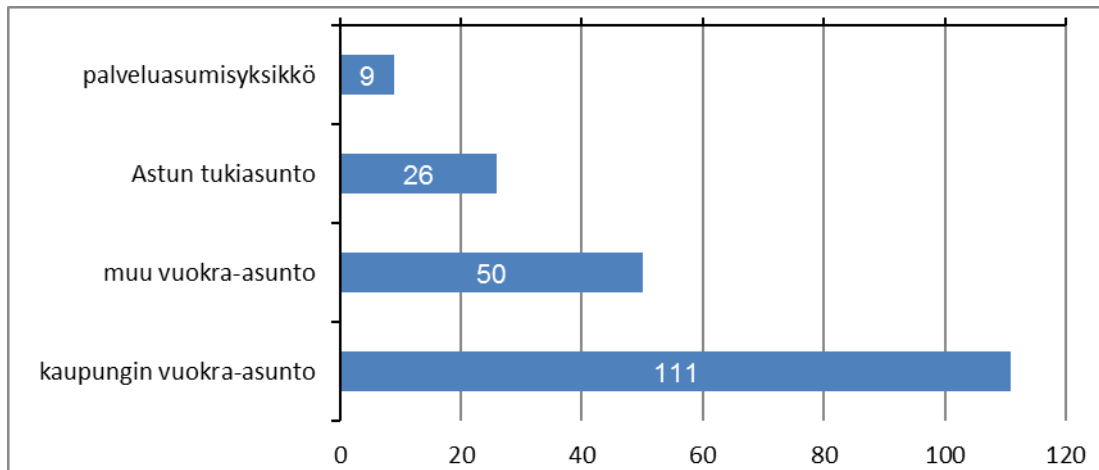
hallintaan liittyvissä kysymyksissä. Kun kotitalous on itse irtisanonut vuokrasopimuksen, on heillä useimmiten samankaltainen tilanne kuin irtisanotuilla kotitalouksilla. Asumisen kriisiytyessä joko vuokravelkojen tai häiritsevän elämäntavan vuoksi on saatettu vuokralaisen ja vuokranantajan yhteisestä sopimuksesta todeta, että tilanne ratkaistaan vapaaehtoisella irtisanoutumisella.

Kriisimajoituksessa on myös kotitalouksia, joiden edellinen vuokranantaja on ollut Helsingin kaupunki. Useimmiten kotitaloudet ovat tulleet kriisimajoitettaviksi sukulaisten ja tuttavien luota. Heidän osaltaan voidaan todeta, että tilapäinen asumisratkaisu on alkanut jo ennen kriisimajoituksen alkamista. Tässä tarkastelussa ei ole pureuduttu tähän aikaisemman tilapäisen asumisen syihin.

Kuva 2. Asumisaika kriisiasunnossa

Tarkasteltaessa asumisaikaa tilapäisessä kriisimajoitusratkaisussa voidaan todeta, että joidenkin kotitalouksien osalta ratkaisu on jatkunut epätarkoituksenmukaisen pitkänä ja kertoo valitettavasti asutamisprosessiin sisältyvistä haasteista sekä kriisimajoituksen aikaisen tuen riittämättömyydestä nimenomaan tilanteen ratkaisemisen näkökulmasta.

Kuva 3. Suunnitelmat asumisen järjestämiseksi kriisimajoituksen jälkeen.

Pääsääntöisesti kotitalouksien asumisen on ajateltu järjestyvän kaupungin vuokra-asunnon saamisella.

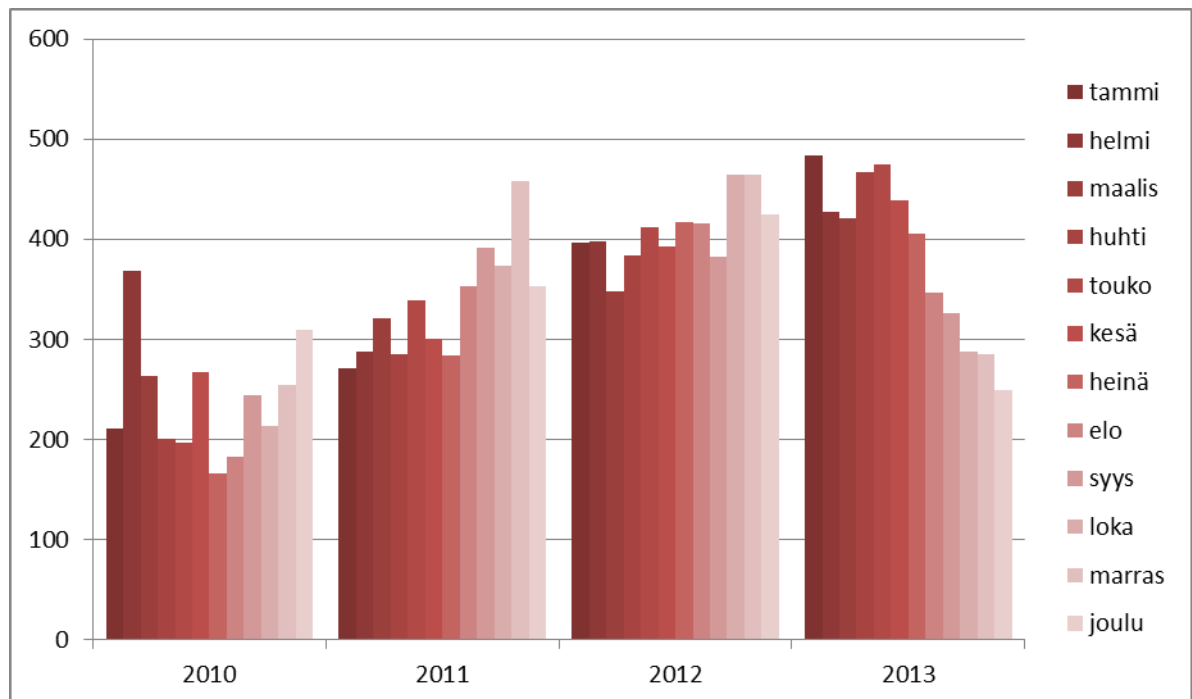
Erityisryhmien asumisen prosessin ongelmasta kertoo kotitalouksien asuminen kriisiasunnossa odottamassa pääsyä kaupungin järjestämään tukiasuntoon. Kaupungin kokonaisedun mukaan ei ole tarkoituksenmukaista, että tukiasuntopäätöksen saaneita kotitalouksia asutetaan kriisimajoitukseen. Erityisryhmien asumisen prosessia tulee kehittää siten, että tukiasunto järjestyy ilman väliaikaista asumista majoitusliikkeessä. Työryhmätyöskentelyn aikana linjattiin, että sukulaisten ja tuttavien luokse Helsinkiin saapuneet ulkopaikkakuntalaiset eivät ole oikeutettuja kriisiasuntoon.

Helsingin kaupungin vuokralaisena olleiden hädettyjen kotitalouksien kanssa on tarkoituksenmukaista pyrkiä jatkossa työskentelemään aikaisemmin, jotta häätö voidaan estää tai hoitaa perheelle tuettu asumismuoto ennen kuin joudutaan turvautumaan kriisimajoitukseen.

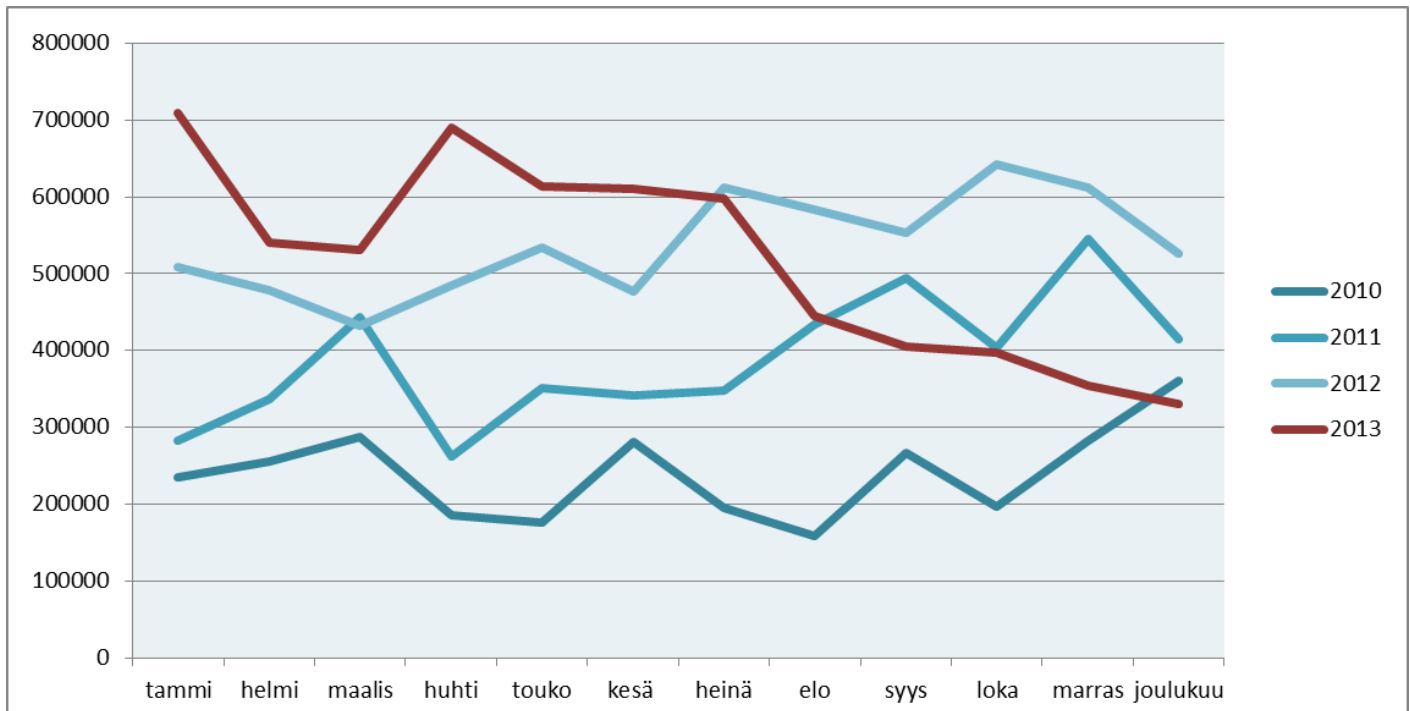
Asumisen ongelmia selvittäessä on tarkoituksenmukaista selvittää asiakkaan luottotietomerkinnät, koska erityisesti vuokravelkatieto on kriittinen jatkoasumisen kannalta. Pääsääntöisesti vuokravelkamerkinnet estävät asunnon saamisen sekä vapailta vuokramarkkinoilta että yleishyödyllisiltä toimijoilta. Kaupungin omaan kantaan on asutettu vuokravelkaisia, mikäli heillä on maksusuunnitelma velan hoitamiseksi.

Kuva 3. Kriisiasumiseen käytetty täydentävä toimeentulotuki vuosina 2010-2013. Lähde: sosiaali- ja terveystoimisto.

Toimenpiteiden ansiosta täydentävän toimeentulotuen määrä alkoi laskea kesäkuusta lähtien ja lasku kiihtyi loppuvuoden aikana. Kehitys johti siihen, että vuoden 2013 kertymä jäi 200 000 euroa pienemmäksi kuin vuoden 2012 kertymä ja n. 4 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin toukokuussa tehty ennuste. Kehitys näkyy selvästi myös kriisimajoitukseen sijoitettujen talouksien määrässä. Vuoden 2012 marraskuussa sijoituksia oli 465, kun vastaava luku vuoden 2013 marraskuussa oli 285.

Kuva 4. Tehdyt kriisimajoituspäätökset kuukausittain vuosina 2010-2013. . Lähde: sosiaali- ja terveystoimisto.

Kuva 5. Täydentävän toimeentulotuen kustannukset asumiseen kuukausittain vuosina 2010-2013. Lähde: sosiaali- ja terveystyöryhmä.

Suurin vaikutus oli päätöksenteon, arvioinnin, ohjauksen ja seurannan keskittämällä sekä sosiaali- ja terveystyöryhmän sisällä että kaupunkitasoisesti työryhmässä.

Ratkaisuehdotus kriisimajoituksen järjestämiseksi

Työryhmä on kehittänyt Helsingille oman mallin, jossa sosiaalihuollon velvoite kiireellisen asumisen järjestämiseen toteutetaan kriisimajoituksen. Kriisimajoitus on työryhmän määrittelemä käsite, jolla tarkoitetaan viimesijaista ratkaisua asunnon puutteesta johtuvassa akuutissa hätätilanteessa. Helsingin mallin lähtökohta perustuu juridisen velvoitteen määrittelyyn ja siitä johdettuun periaatteelliseen erotteluun kriisimajoituksen ja muun asumisen välillä. Kaupungin järjestämässä asumisessa vain kriisimajoituksessa voi Helsingissä toimia ilman vuokrasopimusta.

Kriisimajoitus on mahdollista toteuttaa kaupungin ylläpitämässä asunnottomien palvelukeskuksessa tai hajasijoitetussa päivystyskapasiteetissa. Kriisimajoituspäätös tehdään korkeintaan 30 vuorokaudeksi.

Kriisimajoituksen keskitetystä ohjauksesta ja tarveharkinnasta saatujen hyvien kokemusten vuoksi käytäntöä jatketaan perustamalla sosiaali- ja terveystieteiden ja kiinteistöviraston yhteinen operatiivinen ryhmä. Ryhmällä on käytössään ajantasainen tieto kaikista käytettävissä olevista asumisvaihtoehdoista ja kriisimajoitukseen turvaudutaan vain, mikäli vuokrasopimusperusteinen ratkaisu ei ole mahdollinen. Operatiivinen ryhmä koordinoi myös kriisimajoituksen aikaista sosiaalityötä ja jatkoasumisen järjestämistä sekä vastaa raportoinnista.

Kriisimajoitustyöryhmän kanssa samaan aikaan työskentelivät erityisryhmien asumista ja asunnottomuutta selvittävät ryhmät. Kokonaistilanteen hallitsemiseksi ja kaikkien ryhmien toimenpide-ehdotusten seuraamiseksi tulee perustaa yhteinen työryhmä ainakin vuodeksi 2014.

Asunnottomien palvelukeskus on kriisimajoittamisen ensisijainen vaihtoehto Helsingissä. Hietanimenkadulla nykyisin toimivassa palvelukeskuksessa on tällä hetkellä 48 kriisimajoituspaikkaa lähinnä vakavista päihdeongelmista kärsivien syrjäytyneiden henkilöiden tarpeisiin. Tämä päivystystoiminta jatkuu nykyisessä muodossaan. Samalla palvelukeskuksen alkuperäistä päivystysroolia tulee vahvistaa siirtämällä pitempiaikaisessa majoituksessa olevia vuokrasopimusperusteisen asumisen piiriin.

Asunnottomien palvelukeskuksen päivystyskapasiteetti ei laajentamisen jälkeenkään ole riittävä kriisimajoituksen tarpeisiin, vaikka kriisimajoittamisen tarkka määrittely, rajattu aika, keskitetty ohjaus, asuntokannan tehokkaampi käyttö ja uudistetut yhteistyöprosessit vähentävätkin kriisimajoituksen tarvetta merkittävästi nykyisestä. Kriittisimmät haas-

teet liittyvät lapsiperheiden kriisimajoitukseen ja päivystyksellisen joustavuuden takaamiseen.

Työryhmän näkemyksen mukaan uusi malli edellyttää yhteensä 200 kriisimajoituspaikkaa siten, että 100 sijoittuu asunnottomien palvelukeskukseen. Tavoite merkitsee, että Hietaniemenkadun kriisiasumisvalmiutta tulee nostaa 52 paikalla nykyisestä.

Riittävän valmiuden takaamiseksi kriisimajoituksen käyttöön tarvitaan 100 paikan hajasijoitettu päivystyskapasiteetti. Joustavuuden, riskienhallinnan ja riittävän hajasijoituksen takaamiseksi työryhmä pitää parhaana vaihtoehtona hankkia kapasiteetti yksityiseltä majoituspalveluliikkeeltä, joka toimii kiinteässä yhteistyössä kriisimajoituksen operatiivisen ohjausryhmän kanssa. Valittavalta yhteistyökumppanilta edellytetään päivystysvalmiutta, tarpeen mukaan joustavaa kapasiteettia ja kykyä järjestää kriisimajoitusta hajautetusti erikokoisten talouksien tarpeisiin. Hankinta keskittää täydentävällä toimeentulotuella rahoitettavan kriisimajoituksen vain yhdelle kumppanille nykyisten n. 25 sijasta ja ostojen määrä vähenee toukokuun 460 paikasta 100 paikkaan.

Yksityisiltä majoituspalveluliikkeiltä ostettavan kriisimajoituksen radikaali vähentäminen edellyttää vuokraperusteisen asumisen vastaavaa kasvattamista. Kaupungin omassa hallinnassa olevan asuntokannan tehokkaamman käytön lisäksi uudistus edellyttää satojen vuokra-asuntojen saamista yksityisiltä markkinoilta. Tämä on mahdollista, kun majoituspalveluliikkeiden nykyistä kapasiteettia saadaan muutettua vuokraperusteiseksi ja kun kriisimajoituksen hankinta toteutetaan siten, että sopimukseen liitetään velvoite asunnottomille osoitettavien vuokra-asuntojen järjestämisestä yksityisiltä markkinoilta.

Työryhmän esittelemän kriisimajoitusmallin kunnianhimoisin kehittämissaaste liittyy 100 paikan hajasijoitetun päivystyskapasiteetin hankintaan siten, että yksityisiltä markkinoilta saatavat vuokra-asunnot mahdollistavat 30 vuorokauden määräajan noudattamisen kriisiasumisessa. Samalla on yhteistyössä kumppanin kanssa luotava kustannustehokkaat tukimallit, jotka mahdollistavat vaikeassa sosiaalisessa tilanteessa olevien henkilöiden nopean ja turvallisen kiinnittymisen vuokra-asumiseen.

Työryhmän esittämä painopisteen voimakas siirtäminen majoituspalveluista vuokra-asumiseen parantaa henkilöiden oikeusturvaa ja vähentää asunnottomuutta. Samalla kaupungille koituvat toimeentulotuen nettomenot voidaan arvioida pienevän n. 6 miljoonalla eurolla vuodessa verrattuna kesäkuun 2013 mukaisiin järjestelyihin asumisen kokonaiskapasiteetin pysyessä samana.

Helsingissä 31.12.2013

Paavo Voutilainen

Paavo Voutilainen, puheenjohtaja
johdon erityisasiantuntija
talous- ja suunnittelukeskus

Pia Sutinen

Pia Sutinen
osastopäällikkö
sosiaali- ja terveysvirasto

Hannu Juvonen

Hannu Juvonen
osastopäällikkö
sosiaali- ja terveysvirasto

Markku Leijo

Markku Leijo
osastopäällikkö
kiinteistövirasto

Mari Randell

Mari Randell, sihteeri
asunto-ohjelmapäällikkö
talous- ja suunnittelukeskus
